

Octavia E. Butler

Verbonden

Vertaald door Ine Willems

SIGNATUUR

2022

De rivier

De problemen waren al lang voor 9 juni 1976 begonnen, lang voordat ik ermee werd geconfronteerd, maar die negende juni is de dag die me bijstaat. Het was de dag dat ik zesentwintig werd. Het was ook de dag dat ik Rufus ontmoette, de dag dat hij me voor het eerst opriep.

Kevin en ik hadden geen plannen om mijn verjaardag te vieren. Daar waren we allebei te moe voor. De dag ervoor waren we van ons appartementje in Los Angeles verhuisd naar een huis voor ons alleen, een paar kilometer verderop in Altadena. De verhuizing was een feestje op zich. We waren nog bezig met uitpakken, of liever gezegd, ik was nog bezig met uitpakken. Kevin was ermee opgehouden zodra hij zijn werkkamer op orde had. Nu had hij zichzelf daar opgesloten en was óf aan het ijsberen óf aan het nadenken, want zijn typemachine hoorde ik niet. Uiteindelijk kwam hij de woonkamer in, waar ik boeken een plaats gaf in een van de grote boekenkasten. Alleen de fictie. We hadden zoveel boeken dat we er op een of andere manier orde in moesten aanbrengen.

‘Wat is er?’ zei ik.

‘Niks.’ Hij ging vlak bij waar ik bezig was op de vloer zitten. ‘Ik lig gewoon met mezelf overhoop. Weet je, ik had tijdens het verhuizen gisteren zeker vijf ideeën voor dat kerstverhaal.’

‘En geen meer nou je tijd hebt om te schrijven.’

‘Niet één.’ Hij pakte een boek, opende het, sloeg een paar bladzijden om. Ik pakte een ander boek en tikte hem ermee

op de schouder. Toen hij verrast opkeek zette ik een stapel non-fictie voor hem neer. Hij keek er ongelukkig naar.

‘Shit, waarom ben ik hierheen gekomen?’

‘Om ideeën te krijgen. Want je krijgt ze als je bezig bent.’

Hij wierp me een blik toe waarvan ik wist dat die niet zo boosaardig was als hij leek. Hij had het bleke, bijna kleurloze soort ogen waardoor hij koel en bars leek of hij dat nu was of niet. Hij intimideerde er mensen mee. Vreemden. Ik grijnsde hem toe en ging weer aan de gang. Even later nam hij de non-fictie mee naar een andere boekenkast en begon die in te ruimen.

Ik bukte om hem een volle doos toe te schuiven maar kwam snel weer rechtop toen ik me draaiërig en misselijk voelde worden. De kamer werd wazig en donker om me heen. Even hield ik me overeind aan de boekenkast en vroeg me af wat er aan de hand was, toen zakte ik op mijn knieën. Ik hoorde Kevins verraste uitroep, hoorde hem vragen: ‘Wat is er?’

Ik hief mijn hoofd en ontdekte dat ik hem niet scherp kon zien. ‘Er is iets mis met me,’ bracht ik uit.

Ik hoorde hem naar me toe komen, zag in een vaas zijn grijze broek en blauwe overhemd, en toen, net voordat hij me zou hebben aangeraakt, was hij weg.

Het huis, de boeken, alles was weg. Ik zat buiten, op mijn knieën op de grond onder bomen. Ik was op een plek in het groen. Ik was aan de rand van een bos. Met een brede, rustig stromende rivier voor me, en bijna in het midden van die rivier een kind, dat met zijn armen maaide en gilde...

Dat verdronk.

Ik reageerde op het kind. Later kon ik vragen stellen, uitvinden waar ik was, wat er was gebeurd. Het kind kwam eerst.

Ik rende naar de rivier, waadde gekleed en wel het water in en zwom als een bezetene naar hem toe. Hij had het bewustzijn verloren tegen de tijd dat ik hem bereikte, een klein roodharig jochie, met zijn gezicht in het water. Ik draaide hem om,

greep hem vast zodat zijn hoofd boven water bleef en trok hem mee naar de kant. Daar stond een roodharige vrouw op ons te wachten. Of liever gezegd, ze rende over haar toeren heen en weer. Zodra ze zag dat ik liep kwam ze het water in, nam de jongen van me over en droeg hem, hem bezorgd aftastend, het laatste stuk terug.

‘Hij haalt geen adem!’ riep ze.

Mond-op-mondbeademing. Ik had het zien doen en erover gehoord, maar het nog nooit zelf gedaan. Dit was het moment om het uit te proberen. Van de vrouw viel niets zinnigs te verwachten en er was verder niemand te zien. Toen we bij de kant waren, griste ik het kind uit haar armen. Hij was hooguit vier of vijf jaar, en niet groot voor zijn leeftijd.

Ik legde hem op de rug, boog zijn hoofd naar achteren en paste mond-op-mondbeademing toe. Ik zag zijn borstkas uitzetten toen ik blies.

De vrouw begon me te slaan. ‘Je hebt mijn kindje vermoord!’ gilte ze. ‘Je hebt hem vermoord!’

Ik draaide me om en wist haar vuisten te grijpen. ‘Hou op!’ riep ik en ik legde alle autoriteit in mijn stem die ik kon opbrengen. ‘Hij leeft nog!’ Was dat zo? Ik wist het niet zeker. Jezus, laat hem alsjeblieft nog leven. ‘De jongen leeft nog. Laat me hem helpen.’ Ik duwde haar van me af, blij dat ze kleiner was dan ik, en focuste weer op haar zoon. Tussen de ademteugen in zag ik haar uitdrukkingloos naar me kijken. Toen viel ze huilend op haar knieën naast me neer.

Een tijdje later begon de jongen zelf adem te halen: hoestend en proestend en kotsend en huilend om zijn moeder. Als hij dat allemaal kon, was hij in orde. Licht in het hoofd en opgelucht ging ik rechtop zitten. Ik had het hem gelapt.

‘Hij leeft nog!’ riep de vrouw. Ze trok hem in haar armen en smoorde hem zowat. ‘O Rufus, kindje toch...’

Rufus. Wat een lelijke naam om er een niet onaardig uitzierend joch mee op te zadelen.

Toen Rufus zag dat zijn moeder hem vasthield klampte hij zich aan haar vast en zette het op een schreeuwen. Aan zijn stem mankeerde in elk geval niks. Vanuit het niets klonk er een andere.

‘Wat is hier voor den duvel gaande?’ De stem van een man die op hoge toon antwoord eiste.

Ik wendde me geschrokken om en keek recht in de loop van het langste geweer dat ik ooit had gezien. Ik hoorde een metalige klik en zat als verlamd bij de gedachte dat ik doodgeschoten zou worden omdat ik de jongen het leven had gered. Ik zou doodgaan.

Ik wilde iets zeggen maar mijn stem liet het afweten. Ik voelde me misselijk en duizelig. Mijn zicht werd zo wazig dat ik het geweer of de man erachter niet meer kon onderscheiden. Ik hoorde de vrouw op scherpe toon iets zeggen, maar ik was in mijn paniek te ver heen om te verstaan wat ze precies zei.

En toen waren de man, de vrouw, de jongen, het geweer allemaal weg.

Ik was terug in de woonkamer van mijn eigen huis, op mijn knieën, een paar meter van waar ik minuten eerder was gevallen vandaan. Ik was weer thuis: nat en bemodderd maar heelhuids. Aan de andere kant van de kamer stond Kevin naar de plek te staren waar ik eerder had gelegen. Hoelang had hij daar gestaan?

‘Kevin?’

Hij draaide zich met een ruk naar me om. ‘Jezus... hoe kom je nou ineens daar?’ fluisterde hij.

‘Ik weet het niet.’

‘Dana, je...’ Hij kwam naar me toe, raakte me aan alsof hij niet zeker wist of ik wel echt was. Toen greep hij me bij de schouders en hield me stevig vast. ‘Wat is er gebeurd?’

Ik pakte zijn handen om zijn greep te verlichten, maar hij liet niet los. Hij liet zich op zijn knieën naast me vallen.

‘Vertel me wat er is gebeurd!’ zei hij.

‘Dat zou ik wel doen, als ik wist wat ik moest zeggen. Hou op met mij pijn te doen.’

Hij liet me eindelijk los en staarde me aan alsof hij me amper herkende. ‘Is alles goed met je?’

‘Nee.’ Ik liet mijn hoofd hangen en sloot mijn ogen even. Ik trilde van angst, van een restant doodsangst dat me al mijn kracht kostte. Ik klapte dubbel, mijn armen om mezelf heen geslagen, in een poging te kalmeren. De dreiging was verdwenen maar ik kon het klappertanden maar net onderdrukken.

Kevin stond op en liep weg. Hij kwam terug met een groot badlaken, dat hij om me heen sloeg. Er ging iets troostends van uit en ik trok het strakker om me heen. Mijn rug en schouders deden zeer waar Rufus’ moeder met haar vuisten op me had ingebeukt. Ze had harder geslagen dan ik in de gaten had gehad, en Kevin had het er niet beter op gemaakt.

We zaten daar samen op de vloer: ik, in de handdoek gewikkeld, en Kevin, die me met zijn arm om me heen al kalmeerde door er gewoon te zijn. Na een poosje trokken de rillingen weg.

‘Vertel het nu eens,’ zei Kevin.

‘Wat?’

‘Alles. Wat is er met je gebeurd? Hoe ben je... hoe kwam je zo van de ene plek op de andere?’

Ik zweeg terwijl ik mijn gedachten probeerde te verzamelen, opnieuw het geweer zag dat op mijn hoofd gericht was. Nooit in mijn leven was ik zo in paniek geweest, had ik me zo op het randje van de dood gevoeld.

‘Dana.’ Zijn toon was teder, bezorgd. De klank van zijn stem leek afstand te scheppen tussen mij en de herinnering. Maar toch...

‘Ik weet niet wat ik je moet vertellen,’ zei ik. ‘Het is allemaal even geschift.’

‘Vertel me dan hoe je zo doorweekt komt,’ zei hij. ‘Begin daarmee.’

Ik knikte. ‘Er was een rivier,’ zei ik. ‘Bos, met een rivier die erdoorheen stroomde. Er was een jongen in aan het verdrinken. Ik heb hem gered. Daarom is alles nat.’ Ik aarzelde, probeerde te denken, logisch te redeneren. Niet dat er iets logisch was aan wat me was overkomen, maar ik kon het op zijn minst samenhangend vertellen.

Ik keek Kevin aan, zag dat zijn gezicht angstvallig neutraal stond. Hij wachtte af. Beheerster nu ging ik terug naar het begin, naar de eerste duizeling, en bracht mezelf alles in herinnering voor hem, beleefde alles in detail opnieuw. Ik herinnerde me dingen waarvan ik niet eens had geweten dat ik ze had opgemerkt. De bomen waar ik onder had gezeten, bijvoorbeeld, dat waren dennen, hoog en recht, met voornamelijk bovenin takken en naalden. Kennelijk had ik dat opgemerkt in die oogwenk voordat ik Rufus zag. Ik herinnerde me ook iets over Rufus’ moeder. Haar kleren. Ze had een lange donkere jurk aan gehad die van haar hals tot over haar voeten reikte. Een idioot ding om in rond te lopen op een modderige rivieroever. En ze had met een accent gesproken, een Zuidelijk accent. En er was het niet weg te denken geweest, lang en dodelijk.

Kevin luisterde zonder me te onderbreken. Toen ik uitverteld was, veegde hij met een hoek van de handdoek wat modder van mijn been. ‘Die troep moet ergens vandaan komen,’ zei hij.

‘Geloof je me niet?’

Hij keek even naar de modder, toen naar mij. ‘Weet je hoe lang je weg bent geweest?’

‘Een paar minuten. Niet lang.’

‘Een paar tellen. Er zaten niet meer dan tien, vijftien seconden tussen het moment dat je verdween en het moment dat je mijn naam zei.’

‘O, nee...’ Ik schudde langzaam mijn hoofd. ‘Dat kan niet allemaal in een paar seconden gebeurd zijn.’

Hij zei niets.

‘Maar het was echt! Ik ben daar echt geweest!’ Ik hervatte mezelf, haalde diep adem en nam een bedachtzamer tempo aan. ‘Oké. Als jij met zo’n verhaal kwam zou ik het waarschijnlijk ook niet geloven, maar zoals je net zelf zei, die modder moet ergens vandaan komen.’

‘Ja.’

‘Goed, wat heb jij dan gezien? Wat denk jij dat er gebeurd is?’

Hij schudde fronsend zijn hoofd. ‘Je verdween.’ Het was alsof hij de woorden over zijn lippen moest dwingen. ‘Je was er totdat mijn hand maar een paar centimeter van je af was. En ineens was je weg. Ik kon het niet geloven. Ik bleef daar gewoon staan. En toen was je terug, maar aan de andere kant van de kamer.’

‘Geloof je het nu?’

Hij schokschouderde. ‘Het is gebeurd. Ik heb het gezien. Je verdween en je kwam terug. Feiten.’

‘Ik kwam kletsnat, onder de modder en doodsbang terug.’

‘Ja.’

‘En ik weet wat ik heb gezien en wat ik heb gedaan: mijn feiten. Die zijn niet geschifter dan de jouwe.’

‘Ik weet niet wat ik ervan moet denken.’

‘Ik weet niet of het ertoe doet wat wij ervan denken.’

‘Hoe bedoel je?’

‘Nou... Het is één keer gebeurd. Stel dat het nog eens gebeurt?’

‘Nee. Nee, ik denk niet-’

‘Je weet het niet!’ Ik beefde weer. ‘Wat het ook was, ik wil het niet nog eens! Ik had dood kunnen gaan!’

‘Rustig nou,’ zei hij. ‘Je hebt er niks aan om jezelf weer helemaal overstuur te maken.’

Ik verschoof onbehaaglijk, keek over mijn schouder. 'Ik heb het gevoel dat het weer kan gebeuren, dat het elk moment kan gebeuren. Ik voel me hier niet veilig.'

'Je praat jezelf gewoon wat aan.'

'Nee!' Ik keek woedend naar hem op. Zijn gezicht stond zo bezorgd dat ik me weer afwendde. Verbitterd vroeg ik me af of hij zich zorgen maakte dat ik nog eens zou verdwijnen of om mijn geestelijke gezondheid. Volgens mij geloofde hij mijn verhaal nog altijd niet. 'Misschien heb je gelijk,' zei ik. 'Ik hoop het. Misschien is het net als met slachtoffers van een roofoverval of een verkrachting of zo, zo'n slachtoffer overleeft maar voelt zich niet meer veilig.' Ik haalde mijn schouders op. 'Ik heb geen naam voor wat me overkomen is maar ik voel me niet veilig meer.'

Hij zette een troostende stem op. 'Als het nog eens gebeurt, en als het echt is, dan weet de vader van de jongen dat hij je dankbaar mag zijn. Hij zal je geen pijn doen.'

'Dat weet je niet. Je weet niet wat er zal gebeuren.' Onvast kwam ik overeind. 'Joh, ik neem het je niet kwalijk dat je me probeert te sussen.' Ik was even stil om hem de kans te geven het te ontkennen, maar dat deed hij niet. 'Ik begin het gevoel te krijgen dat ik mezelf probeer te sussen.'

'Hoezo?'

'Ik weet het niet. Zo echt als dat hele gebeuren was, zo echt als ik weet dat het was, op een of andere manier staat het al verder van me af. Alsof het iets is wat ik op tv heb gezien of waar ik over heb gelezen, als iets wat ik uit de tweede hand heb.'

'Als een... een droom, misschien?'

Ik keek op hem neer. 'Een hallucinatie, bedoel je.'

'Ja, oké.'

'Nee! Ik weet wat ik aan het doen ben. Het is glashelder. Ik ben me ervan aan het terugtrekken omdat het me de stuipen op het lijf jaagt. Maar het was echt.'

‘Laat dat terugtrekken dan gebeuren.’ Hij stond op en nam de modderige handdoek van me over. ‘Het klinkt alsof dat het beste is wat je kunt doen, of het nu echt was of niet. Laat het los.’

Het vuur

1

Ik heb het geprobeerd.

Ik ben onder de douche gegaan, heb de modder en het brakke water van me afgespoeld, schone kleren aangetrokken, mijn haar gekamd...

‘Dat is beter,’ zei Kevin toen hij me zag.

Maar dat was het niet.

Rufus en zijn ouders waren nog niet helemaal naar de achtergrond verdwenen en de ‘droom’ geworden die Kevin wilde. Donker en dreigend achtervolgden ze me. Ze schiepen een eigen vagevuur waarin ze me gevangenhielden. Ik was bang dat de duizeligheid terug zou komen terwijl ik onder de douche stond, bang dat ik onderuit zou gaan en dat mijn schedel tegen de tegelwand kapot zou slaan of dat ik naakt ten overstaan van vreemdelingen weer bij die rivier terecht zou komen, waar die ook was. Of naakt en weerloos ergens anders.

Ik was snel klaar met die douche.

Ik wilde verdergaan met de boeken in de zitkamer, maar Kevin had ze al bijna allemaal ingeruimd.

‘Vergeet de rest van het uitpakken voor vandaag,’ zei hij. ‘Kom, dan gaan we ergens wat eten.’

‘Ergens?’

‘Ja, waar wil je heen? Een leuk tentje voor je verjaardag.’

‘Hier.’

‘Maar...’

‘Echt, gewoon hier. Ik wil niet uit.’

‘Waarom niet?’

Ik haalde diep adem. ‘Morgen,’ zei ik. ‘Laten we morgen gaan.’ Om een of andere reden was morgen beter. Ik zou een nachklang pauze hebben tussen mezelf en wat er ook was voorgevallen. En als er verder geen rare dingen gebeurden, zou ik mezelf een beetje kunnen ontspannen.

‘Het zou je goeddoen om hier even weg te zijn,’ zei hij.

‘Nee.’

‘Luister–’

‘Nee!’ Niets wat me vanavond de deur uit kreeg als het aan mij lag.

Kevin wierp me een blik toe – waarschijnlijk zag ik er net zo bang uit als ik me voelde – pakte de telefoon en bestelde kip en garnalen.

Thuisblijven was niet het goede antwoord geweest. Toen ze het eten hadden gebracht, toen we zaten te eten en ik geruster werd, begon de keuken om me heen te draaien.

Weer leek het donker te worden en weer voelde ik die miselijkmakende duizeligheid. Ik schoof mijn stoel weg van de tafel maar probeerde niet overeind te komen. Dat had ik niet gekund.

‘Dana?’

Ik gaf geen antwoord.

‘Gebeurt het weer?’

‘Ik denk het.’ Ik bleef heel stil zitten in een poging niet van mijn stoel te vallen. De vloer leek verder weg dan had gemoe-ten. Ik greep naar de tafel om mijn evenwicht te bewaren maar voordat ik die kon aanraken was hij weg. De verre vloer leek donkerder te worden en te veranderen. De linoleumtegels werden planken, deels bedekt met een kleed. De stoel waarop ik zat verdween.

Toen de duizeligheid optrok, zat ik op een klein bed dat beschut werd door een donkergroen hemeltje. Naast me stond een houten nachtkastje met daarop een veelgebruikt oud zakmes, een handvol knikkers en een brandende kaars in een metalen kandelaar. Voor me stond een roodharige jongen. Rufus?

De jongen stond met zijn rug naar me toe en had nog niet door dat ik er was. Hij had een stok in zijn hand en het uiteinde van die stok was verkoold en rookte. Kennelijk was het vuur van de stok overgebracht op de gordijnen. Nu stond de jongen toe te kijken terwijl de vlammen zich door de zware stof omhoogvraten.

En heel even keek ik ook toe. Toen kwam ik bij zinnen, duwde de jongen opzij, greep het nog onaangetaste bovenste stuk van de gordijnen en trok ze naar beneden. In hun val smoorden ze een deel van de vlammen en onthulden een half-open raam. Snel greep ik de hoop stof en smeed die het raam uit.

De jongen keek naar mij, rende toen naar het raam en keek naar buiten. Ik keek ook, hopen dat ik de brandende bundel niet op het dak van een veranda of al te dicht bij een muur had gegooid. Er was een open haard in de kamer, zag ik nu, te laat. Ik had de gordijnen daarin kunnen gooien en ze veilig kunnen laten branden.

Het was donker buiten. Thuis was de zon nog niet onder toen ik werd weggeroofd, maar hier was het donker. Ik kon de gordijnen een verdieping lager zien liggen, brandend met net genoeg licht in het duister om te zien dat ze een eindje bij de dichtstbijzijnde muur vandaan op de grond lagen. Mijn overhaaste handelen had geen kwaad aangericht. Ik kon naar huis in de wetenschap dat ik voor de tweede keer onheil had afgewend.

Ik stond klaar om terug te gaan.

Mijn eerste reis was afgelopen zodra de jongen veilig was, net op tijd afgelopen om ook mij veilig te houden. Maar terwijl ik wachtte drong tot me door dat ik die mazzel dit keer niet zou hebben.

Ik werd niet duizelig. De kamer bleef in focus en onmiskenbaar echt. Radeloos keek ik om me heen. De angst die me van huis was gevolgd vlamde fel op. Wat stond me te wachten als ik niet vanzelf terugging? Stel dat ik hier vast kwam te zitten, en waar was 'hier'? Ik had geen geld, geen idee hoe ik thuis moest komen.

Ik staarde in het duister en probeerde uit alle macht te kalmeren. Het was niet bepaald kalmerend dat er daarbuiten geen stadslichtjes waren. Helemaal geen lichtjes, zelfs. Maar ik verkeerde niet in onmiddellijk gevaar. En waar ik ook was, er was een kind aanwezig, en een kind zou mijn vragen misschien bereidwilliger beantwoorden dan een volwassene.

Ik keek naar hem. Hij keek nieuwsgierig en onbevreesd terug. Het was Rufus niet, zag ik nu. Hij had hetzelfde rode haar en dezelfde tengere bouw, maar hij was groter, duidelijk een jaar of drie, vier ouder. Oud genoeg, dacht ik bij mezelf, om beter te weten dan met vuur te spelen. Als hij de gordijnen niet in de hens gestoken had, was ik nu misschien gewoon nog thuis geweest.

Ik stapte op hem af, pakte hem de stok af en gooide die in de haard. 'Iemand zou jou met zo'n ding een pak rammel moeten geven,' zei ik, 'voordat je het hele huis afbrandt.'

Ik had spijt van de woorden zodra ze over mijn lippen waren. Ik had de jongen nodig. Maar Joost mocht weten hoeveel problemen hij me had bezorgd!

De jongen deinsde geschrokken achteruit. 'Raak me aan en ik zeg het tegen mijn Papa!' Hij had een sterk Zuidelijk accent, en voordat ik de gedachte van tafel kon vegen had ik me al afgevraagd of ik misschien ergens in het Zuiden was.

Drie-, vierduizend kilometer van huis.

Als ik in het Zuiden was, was er een tijdsverschil van een uur of drie, wat de duisternis buiten verklaarde. Maar waar ik ook was, een ontmoeting met de vader van deze jongen was het laatste waar ik op zat te wachten. De man kon me in de gevangenis laten gooien wegens huisvredebreuk. Of me doodschieten wegens huisvredebreuk. Dat was alvast één ding om me zorgen over te maken. Ongetwijfeld kon de jongen me nog andere vertellen.

En dat zou hij doen ook. Als ik hier vastzat, moest ik te weten komen wat ik kon zolang het kon. Hoe gevaarlijk het ook was om te blijven waar ik was, in het huis van iemand die het recht had om op me te schieten, het leek me nog gevaarlijker om 's nachts zonder enig benul maar wat rond te dwalen. De jongen en ik zouden allebei ons gemak houden, en we zouden praten.

‘Laat je vader er nog maar even buiten,’ adviseerde ik koel. ‘Je hebt meer dan genoeg uit te leggen als hij die verstookte gordijnen ziet.’

De jongen leek in te binden. Zijn schouders zakten af en hij richtte zijn blik op de open haard. ‘Wie ben jij trouwens?’ vroeg hij. ‘Wat doe je hier?’

Dus hij wist het al evenmin. Niet dat ik echt had verwacht dat hij het wist. Maar hij was wel opvallend op zijn gemak met me, zo luchtig had ik op zijn leeftijd niet gedaan over de plotselinge verschijning van een vreemdeling in mijn slaapkamer. Ik had allang niet meer in die slaapkamer gestaan. Als hij net zo'n bang kind was geweest als ik vroeger, had hij me waarschijnlijk het leven gekost.

‘Hoe heet je?’ vroeg ik.

‘Rufus.’

Even staarde ik hem alleen maar aan. ‘Rufus?’

‘Ja. Wat is daarmee?’

Ik wou dat ik wist wat daarmee was, wat er gaande was!

‘Niks, het is al goed,’ zei ik. ‘Hoor eens... Rufus, kijk mij eens aan. Heb je mij al eens eerder gezien?’

‘Nee.’

Dat was het correcte antwoord, het rationele antwoord. Ik wilde mezelf dwingen om het aan te nemen in weerwil van die naam, van dat overbekende gezicht. Maar het kind dat ik uit de rivier had gehaald kon zo gemakkelijk dit kind zijn, met drie of vier jaar leeftijdsverschil.

‘Weet je misschien of je ooit bijna bent verdronken?’ vroeg ik. Ik voelde me een dwaas.

Hij fronste en bekeek me met meer aandacht.

‘Je was nog erg jong,’ zei ik. ‘Een jaar of vijf, misschien. Weet je er nog iets van?’

‘In de rivier?’ De woorden kwamen zacht en aarzelend alsof hij ze zelf niet helemaal geloofde.

‘Je weet het dus nog. Je bent het wel.’

‘Dat verdrinken... ja, dat weet ik nog. En jij...?’

‘Ik weet niet of je me wel hebt gezien. En het moet al lang geleden zijn... voor jou.’

‘Nee, ik herinner me je. Ik heb je wel gezien.’

Ik zei niets. Ik geloofde hem niet helemaal. Ik vroeg me af of hij me gewoon vertelde wat hij dacht dat ik wilde horen, al had hij geen reden om te liegen. Hij was duidelijk niet bang voor me.

‘Daarom was het alsof ik je kende,’ zei hij. ‘Ik wist het niet meer, misschien vanwege de manier waarop ik je heb gezien. Ik heb het tegen Mama gezegd, maar zij zei dat ik je op die manier nooit kon hebben gezien.’

‘Op wat voor manier?’

‘Nou... met mijn ogen dicht.’

‘Met je-’ Ik onderbrak mezelf. De jongen loog niet. Hij droomde.

‘Het is de waarheid!’ zei hij fel. Hij beheerste zich en fluisterde: ‘Zo zag ik je net toen ik in dat gat stapte.’

‘Dat gat?’

‘In de rivier. Ik liep door het water en er was een gat. Ik viel en toen kon ik de bodem niet meer vinden. Ik zag jou in een kamer. Ik kon een stuk van de kamer zien, en er waren overal boeken, meer dan in Papa’s bibliotheek. Je had mannenkleren aan, een broek, net als nu. Ik dacht dat je een man was.’

‘Nou, dank je wel.’

‘Maar nu zie je er gewoon uit als een vrouw met een broek aan.’

Ik slaakte een zucht. ‘Oké, laat maar zitten. Zolang je mij herkent als degene die je uit de rivier gevist heeft...’

‘Was jij dat? Ik dacht al dat jij dat moest zijn geweest.’

Ik zweeg even verbluft. ‘Ik dacht dat je het weer wist.’

‘Ik weet nog dat ik je heb gezien. Net alsof ik even stopte met verdrinken en jou zag en toen doorging met verdrinken. En toen was Mama er, en Papa.’

‘En Papa’s geweer,’ zei ik sarcastisch. ‘Je vader had me bijna doodgeschoten.’

‘Hij dacht ook dat je een man was, en dat je Mama en mij kwaad wilde doen. Mama zegt dat ze hem zei dat hij niet moest schieten, en toen was je ineens weg.’

‘Ja.’ Ik was waarschijnlijk voor haar ogen verdwenen. Wat moet ze niet gedacht hebben.

‘Ik vroeg waar je heen was gegaan,’ zei Rufus, ‘en ze werd boos en zei dat ze het niet wist. Later vroeg ik het nog eens en toen heeft ze me geslagen. En ze slaat me nooit.’

Ik verwachtte dat hij de vraag nu aan mij zou stellen, maar hij sprak geen woord meer. Zijn ogen spraken voor hem. Ik zocht mijn gedachten af naar een manier om hem antwoord te geven.

‘Waar denk jij dat ik heen ben gegaan, Rufe?’

‘Jij gaat het me ook niet vertellen,’ zei hij teleurgesteld.

‘Dat ga ik wel, voor zover ik kan. Maar geef me eerst antwoord op mijn vraag. Waar denk jij dat ik heen ging?’

Hij leek erover na te moeten denken of hij wel aan mijn verzoek zou voldoen. ‘Terug naar de kamer,’ zei hij uiteindelijk. ‘De kamer met de boeken.’

‘Sla je er nu een slag naar of heb je dat gezien?’

‘Ik heb je niet gezien. Klopt het? Ben je daarheen teruggegaan?’

‘Ja. Terug naar huis, en ik heb mijn man al bijna net zo de stuipen op het lijf gejaagd als je ouders.’

‘Maar hoe kwam je daar? Hoe kwam je hier?’

‘Gewoon zo.’ Ik knipte met mijn vingers.

‘Dat is geen antwoord.’

‘Het is het enige antwoord dat ik heb. Ik was thuis, en ineens was ik hier, jou aan het helpen. Ik weet niet hoe het gebeurt, hoe die verplaatsingen gebeuren, of wanneer. Ik heb er geen controle over.’

‘Wie dan wel?’

‘Weet ik niet. Niemand.’ Ik wilde hem niet het idee geven dat hij er controle over had. Al helemaal niet als zou blijken dat dat wel zo was.

‘Maar... hoe is het dan om mee te maken? Wat heeft Mama gezien dat ze niet wil zeggen?’

‘Waarschijnlijk hetzelfde als mijn man. Hij zei dat ik verdween toen ik naar jou ging. Alsof ik in rook was opgegaan. En dat ik daarna weer verscheen.’

Daar dacht hij even over na. ‘Verdween?’ Er kroop angst in zijn blik. ‘Net als een spook?’

‘Nee, niet net als een spook. Ik ben geen spook. Spoken bestaan niet.’

‘Dat zegt Papa ook.’

‘Hij heeft gelijk.’

‘Maar Mama zegt dat ze er ooit een heeft gezien.’

Wat ik daarvan dacht hield ik voor me. Per slot van rekening was ze zijn moeder... En trouwens, waarschijnlijk was ik dat spook van haar. Ze had mijn verdwijning toch op een of

andere manier moeten verklaren. Ik vroeg me af hoe haar nuchterder echtgenoot die verklaard had. Maar belangrijk was het niet. De jongen geruststellen kwam nu op de eerste plaats.

‘Je had hulp nodig,’ zei ik. ‘En ik ben je komen helpen. Twee keer. Ben ik dan iemand voor wie je bang zou moeten zijn?’

‘Nee, waarschijnlijk niet.’ Hij keek me onderzoekend aan, kwam toen naar me toe en raakte me met een beroete hand aarzelend aan.

‘Zie,’ zei ik, ‘ik ben net zo echt als jij.’

Hij knikte. ‘Dat dacht ik ook wel. Al die dingen die je deed, je moest wel echt zijn. En Mama zegt dat ze je ook heeft aangeraakt.’

‘Dat heeft ze zeker.’ Ik wreef over mijn schouder, die nog beurs voelde van haar wanhopige vuistslagen. Even bracht die pijn me in verwarring, bracht die me in herinnering dat de aanval van de vrouw voor mij nog maar een paar uur geleden was. Terwijl de jongen nu jaren ouder was. Een feit, dus: op een of andere manier overbrugden mijn reizen niet alleen afstand maar ook tijd. Nog een feit: de jongen was het brandpunt van mijn reizen, misschien zelfs de oorzaak. Hij had me in mijn woonkamer gezien voordat ik naar hem toe werd getrokken; dat had hij niet kunnen verzinnen. Maar ik had helemaal niets gezien en niets gevoeld behalve misselijkheid en desoriëntatie.

‘Wat je deed toen je me op de kant had,’ zei de jongen, ‘volgens Mama was dat net als in het tweede boek Koningen.’

‘Het wat?’

‘De profeet Elisa blies adem in de mond van de dode jongen, en de jongen werd weer levend. Mama zei dat ze je eerst probeerde tegen te houden toen ze je dat bij mij zag doen, omdat je maar een *nigger* was die ze nooit eerder had gezien. En toen herinnerde ze zich het boek Koningen.’

Ik zakte op de rand van het bed neer en keek hem aan, maar

zag alleen interesse en herinnerde opwinding in zijn ogen.
'Wat zei ze dat ik was?' vroeg ik.

'Gewoon een *nigger* die ze niet kende. Papa en zij wisten allebei zeker dat ze je nog nooit hadden gezien.'

'Dat is nogal wat om te zeggen voor iemand die me net haar zoons leven heeft zien redden.'

Rufus fronste. 'Hoezo?'

Ik staarde hem aan.

'Wat is er?' zei hij. 'Waarom ben je zo boos?'

'Noemt je moeder zwarte mensen altijd *niggers*, Rufe?'

'Tuurlijk, behalve als ze gasten heeft. Hoezo?'

Zijn onschuldig vragende air bracht me van mijn stuk. Of hij wist echt niet wat hij zei, of er wachtte hem een carrière in Hollywood. Welke van de twee het ook was, dat woord ging hij niet nog eens voor me gebruiken.

'Ik ben een zwarte vrouw, Rufe. Als je me al anders wilt noemen dan bij mijn naam, dan zo.'

'Maar...'

'Hoor eens, ik heb je geholpen. Ik heb het vuur toch uitgemaakt?'

'Ja.'

'Oké dan, ben jij dan zo netjes om me aan te spreken zoals ik aangesproken wil worden.'

Hij staarde me alleen maar aan.

'Goed,' zei ik op zachtere toon, 'vertel eens, zag je me weer toen de gordijnen vlam vatten? Ik bedoel, zag je me net zoals toen je aan het verdrinken was?'

Hij moest even schakelen. 'Ik zag alleen vuur,' zei hij toen. Hij ging op een oude keukenstoel bij de haard zitten en keek me aan. 'Ik zag je pas toen je er was. Maar ik was zo bang... Het was een beetje net als toen ik bijna verdronk... Iets anders komt er niet bij in de buurt. Ik dacht dat het huis zou afbranden en dat was dan mijn schuld. Ik dacht dat ik dood zou gaan.'

Ik knikte. 'Waarschijnlijk was je niet doodgegaan want je

had op tijd weg kunnen komen. Maar als je ouders liggen te slapen, waren ze misschien niet wakker geworden voordat het vuur hen bereikte.’

De jongen staarde in de open haard. ‘Ik heb ooit de schuur in brand gestoken,’ zei hij. ‘Ik wilde dat Papa Nero aan mij gaf. Een paard dat ik fijn vond. Maar hij verkocht hem aan Eerwaarde Wyndham, alleen omdat Eerwaarde Wyndham er veel geld voor bood. Papa heeft al veel geld. Maar goed, ik werd link en heb de schuur in brand gestoken.’

Ik schudde verbluft mijn hoofd. De jongen wist nu al meer over wraak dan ik. Wat voor man moest dat worden? ‘Waarom stak je deze brand aan?’ vroeg ik. ‘Ook om je vader iets betaald te zetten?’

‘Omdat hij me had geslagen. Kijk maar.’ Hij draaide zich om en trok zijn hemd op zodat ik de kruislings lopende, lange rode striemen kon zien. En oude littekens, lelijke herinneringen aan minstens één veel ergere afranseling.

‘Godallemachtig...’

‘Hij zei dat ik geld uit zijn bureau had gestolen, en ik zei dat ik dat niet had gedaan.’ Rufus schokschouderde. ‘Hij zei dat ik hem een leugenaar noemde, dus sloeg hij me.’

‘Meer dan eens.’

‘Ik had maar één dollar gepakt.’ Hij deed zijn hemd omlaag en draaide zich weer om naar mij.

Ik wist niet wat ik daarop moest zeggen. De jongen mocht van geluk spreken als hij niet in de gevangenis zat tegen de tijd dat hij groot was, als hij tenminste groot werd.

Hij ging verder. ‘Ik dacht dat als ik het huis in brand stak, dat hij dan al zijn geld kwijt zou zijn. Het zou zijn verdiende loon zijn. Het is het enige waar hij om geeft.’ Rufus huiverde. ‘Maar toen herinnerde ik me de stal en de zweep waarmee hij me heeft geslagen toen ik die brand had gesticht. Mama zei dat als ze hem niet had tegengehouden, dat hij me dood had geslagen. Ik werd bang dat hij me nou echt dood zou slaan,

dus wilde ik het vuur doven. Maar dat kon ik niet. Ik wist niet meer wat ik moest doen.’

Dus hij had me wél opgeroepen. Ik was er nu zeker van. De jongen trok me op een of andere manier naar zich toe als hij zichzelf zo diep in de nesten had gewerkt dat hij er zelf niet meer uitkwam. Hoe hij het deed, wist ik niet. Kennelijk wist hij zelf niet eens dat hij het deed. Als hij dat wel had geweten, als hij me bewust had kunnen oproepen, had ik weleens pal tussen vader en zoon terecht kunnen komen bij een van Rufus’ afranselingen. Wat er dan zou zijn gebeurd wilde ik me niet indenken. Eén ontmoeting met Rufus’ vader was voor mij wel genoeg geweest. Niet dat de jongen nou zo’n lot uit de loterij leek. Maar... ‘Zei je dat hij je met een zweep heeft geslagen, Rufe?’

‘Ja. Zo’n zweep als waar hij *niggers* en paarden mee geeft.’

Het deed me even verstomd staan. ‘Waar hij wie mee geeft?’

Hij wierp me een behoedzame blik toe. ‘Ik had het niet over jou.’

Dat schoof ik terzijde. ‘Zeg toch maar zwarten. Maar... je vader geeft zwarte mensen met de zweep?’

‘Als het nodig is. Maar Mama zei dat het wreed en schandelijk was dat hij mij zo sloeg, wat ik ook deed. Ze heeft me toen meegenomen naar Tante May in Baltimore City, maar hij is me komen halen en heeft me mee naar huis genomen. Na een poosje kwam Mama ook terug.’

Even was ik de zweep en de ‘*niggers*’ vergeten. Baltimore City. Baltimore in Maryland? ‘Is Baltimore ver van hier, Rufe?’

‘Aan de overkant van de baai.’

‘Maar we zitten hier toch wel nog steeds in Maryland, hè?’ Ik had familie in Maryland, mensen die me te hulp zouden komen als ik ze nodig had, en als ik ze kon bereiken. Ik begon me alleen af te vragen of ik sowieso iemand zou kunnen bereiken die ik kende. Ik had een nieuw, angstig vermoeden dat langzaam sterker werd.